

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

Dirçəlişimiz, müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir!

17 noyabr Milli Dirçəliş Günü münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı – 2017

Tərtibçi:

Ruhiyyə Məmmədli

Redaktor:

Könül Ağazadə

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

Dirçəlişimiz, müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir! : metodik vəsait / tərt.ed.: R.Məmmədli; red. K.Ağazadə; ix. red. və burax. məsul Ş.Qəmbərova; F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası.- Bakı, 2017.-47s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2017

Tərtibçidən

Bu vəsaiti 17 noyabr “Milli Dirçəliş Günü” münasibətilə sizə təqdim edirik. Vəsaiti sizə təqdim etməkdə əsas məqsədimiz oxucuların “Milli Dirçəliş Günü” haqqında olan məlumatlarını daha da artırmaqdır.

Azərbaycanın zəngin tarixi keçmişi, Şərqi və Qərbi dənizlərinə öz mentalitetində əks etdirməsi, əlverişli geosiyasi mövqeyi, zəngin təbii ehtiyatlara malik olması xalqımıza fəravan və təhlükəsiz yaşamaq haqqı verir. Bu haqqa həmişəlik sahib olmaq üçün ölkə daxilində siyasi sabitliyi qorumaq və milli həmrəyliyi təmin etmək lazımdır. Bütün bunlar isə hər bir Azərbaycan vətəndaşının siyasi yetkinlik nümayiş etdirməsi sayəsində mümkündür.

Bu gün Azərbaycan gələcəyə inamla baxır. Möhkəm özülü Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlətimizin taleyi etibarlı əllərdədir. Heydər Əliyevin layiqli davamçısı İlham Əliyev ölkəmizi gələcəyə, yeni uğurlara inamla aparır. Böyük tarixə malik xalqımızın bu bayramı milli həmrəyliyin, demokratiyanın, dövlət müstəqilliyimizin qorunması uğrunda mübarizənin təntənəsidir. Xalqın şüurunda baş vermiş milli oyanış xarici siyasət, iqtisadiyyat sahəsində əldə olunmuş uğurların təzahürü, torpaqlarımızın tezliklə işğalçılardan təmizlənməsinin, qaçqınların ata-baba yurdlarına qayıtmasının rəhnidir. Bu bizim ən böyük bayramımızdır. Çünki digər tarixi hadisələrimiz məhz milli dirçəliş hissimizdən, milli oyanışımızdan dünyaya gəlib. Oyanış günümüz mübarək olsun!

“Dirçəlişimiz, müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir” adlanan metodik vəsait “Giriş” və “Keçiriləcək tədbirlər” hissəsindən ibarətdir. Vəsaitin “Giriş” hissəsində “Milli Dirçəliş Günü”nün yaranma tarixindən, əhəmiyyətindən söhbət açılır. Vəsaitin ikinci hissəsində kitabxanalarda keçiriləcək tədbirlərdən bəhs olunur.

Milli dirçəlişdən qüdrətli dövlətçiliyə doğru

17 noyabr dövlətimiz və xalqımız tərəfindən “Milli Dirçəliş Günü” kimi bayram edilir. 1988-ci il noyabrın 17-də xalq Bakı şəhərində Azadlıq meydanına axışmaqla 70 il Azərbaycanı müstəmləkə əsarətində saxlayan Sovet imperiyasına qarşı ilk kütləvi etiraz səsini qaldırdı. Azərbaycanın işğal edilmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətində başlamış erməni separatizmini və terrorunu dəstəkləyən, ermənilərin Azərbaycana qarşı torpaq iddialarına rəvac verən, Azərbaycan xalqının hüquq və mənafelərini qorumayan bir rejimə qarşı kütləvi xalq hərəkatı məhz 17 noyabrda başladı. Həmin gün Azərbaycan xalqı bir yumruq kimi sıx birləşərək bütün dünyaya sübut etdi ki, o, azad olmağa layiq xalqdır. Müstəqil Azərbaycanın dövlət səviyyəsində qeyd etdiyi bayramlar içərisində Milli Dirçəliş Günü xüsusi yer tutur. İndi Azadlıq adlanan paytaxtın baş meydanında həmin gün milyondan artıq soydaşımız Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qəsdinə duranlara qarşı etiraz səsini ucaltdı. XX əsrin 80-ci illərinin ortalarından etibarən keçmiş SSRİ-də baş vermiş ictimai-siyasi proseslər nəticəsində Azərbaycanın müstəqillik qazanması üçün geniş imkanlar yaranmışdı. Ermənistanda və Qarabağın dağlıq hissəsində azəri türklərinə qarşı yönəldilmiş soyqırımı Sovet ordusu tərəfindən dəstəklənirdi.

O zamankı SSRİ rəhbərliyinin məkrli qonşularımız ermənilərlə əlbir olub Dağlıq Qarabağı Azərbaycandan işğal edərək Ermənistanın nəzarətinə verilməsi istiqamətində atdığı addımlar xalqın səbir kasasını daşırılmışdı. Xalqımız imperiya buxovlarından, əsarət zəncirindən azad olmaq istəyirdi. Bu mübarizələr yolunun sona çatmasını isə Azərbaycan xalqı “Dirçəliş” günü adlandırdı. Müstəmləkə əsarətindən cana gəlmiş xalq hər şeyə qadir olduğunu göstərdi. Azərbaycanda meydan hərəkatı geniş vüsət aldı. Bu milli hərəkat xalqın dirçəlişiydi. Çox mütərəqqi, inqilabi, demokratik hərəkatın, oyanışın başında əsl vətənpərvərlər dururdu. Xalqın müqəddəs arzuları, ümidləri

puça çıxmışdı, ölkədə vətəndaş itaətsizliyi, vətəndaş qarşıdurması yaranmışdı, qan tökülürdü. Təpədən-dırnağadək silahlanmış erməni quldurları əliyalın, dinc əhalini müdhiş bir amansızlıqla qətlə yetirirdilər. Qaniçən vəhşilər heç kimə – qocalara, körpələrə, hətta hamilə qadınlara belə aman vermirdilər. Vəzifə kreslosunu qoruyub saxlamaq naminə Moskva qarşısında yaltaqlanan və acizlik göstərən o zamankı rəhbərlik xalqın və vətənin həqiqi mənafeyi keşiyində dura bilmirdi. Bütün bu ədalətsizliklər və ərazi bütövlüyünə edilən qəsdlərlə razılaşmayan Azərbaycan xalqı 17 noyabrda ayağa qalxdı. Həmin günlərdə “Meydan hərəkəti” adını almış bu hərəkətlə Sovet müstəmləkə rejimi şəraitində repressiyalara məruz qalmış milli şüur yenidən oyandı, özünüdərkə doğru bir dönüş başlandı. Xalq hərəkəti təkcə Bakıda deyil, Naxçıvan, Gəncə və Lənkəranda da kütləvi xarakter aldı. Respublikamızın bütün şəhər və rayonlarını bürümüş qüdrətli xalq hərəkəti kommunist rejimini Azərbaycandan süpürüb atmaq təhlükəsi yaratmışdı. Xalq hərəkəti bütün əzəməti ilə göz qabağında idi. Bundan qorxuya düşən imperiya başçıları noyabrın 24-dən 25-nə keçən gecə Bakıya qoşun yeritdilər. Komendant saati tətbiq olundu. Lakin xalq geri çəkilmədi. Sovet rejimindən Ermənistanda və Qarabağın dağlıq hissəsində erməni separatçılığına və terrorizminə son qoymaq, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin etmək, sərvətlərimizin talan edilməsini dayandırmaq kimi tələblərlə başlamış “Meydan hərəkəti” tezliklə Azərbaycanı müstəqilliyə çağıran şüarlara keçdi. Meydanda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin üçrəngli, bayraqları dalğalandı. Lakin qüvvələr hələ qeyri-bərabər idi. İmperiya daxildən laxlasa da, hərbi iqtidardan düşməmişdi. Qüvvələri gələcək azadlıq mübarizəsi üçün qoruyub saxlamaq lazım gəlirdi. Dekabrın 4-dən 5-nə keçən gecə Sovet ordusu “Meydan hərəkəti”ni yatırtmağa nail oldu. Minlərlə azadlıqsevər insanlar həbs edilərək zindanlara salındı. Lakin xalqın mübarizə əzmini qırmaq mümkün deyildi. Azərbaycanın

müstəqilliyinə doğru uzanan yol 17 noyabrdan – Azadlıq meydanından başlanırdı. Az sonra tarix öz sözünü dedi. Azərbaycan yenidən öz müstəqilliyinə qovuşdu. 17 noyabr isə xalqın milli-azadlıq hərəkatının başlanğıc günü – Milli Dirçəliş Günü kimi qeyd olunmağa başladı.

Tarix dəfələrlə sübut edib ki, müstəqilliyi qoruyub saxlamaq onu qazanmaqdan qat-qat çətindir. Gərək sınaqlara hazır olasan, hər bir əziyyətə və çətinliyə dözməyi bacarasan. Tale elə gətirdi ki, Azərbaycan bir əsrdə iki dəfə müstəqillik əldə etmək, özünün suveren dövlətini yaratmaq imkanı qazandı. Təəssüf ki, birinci imkan xarici müdaxilə, daxili çəkişmələr və beynəlxalq dəstəyin olmaması səbəblərindən itirildi.

1918-ci ildə qurulmuş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 ay yaşadı. İkinci tarixi imkan bir də 70 il sonra yarandı. Sovet imperiyasının dağılması Azərbaycan xalqına öz milli müstəqilliyini bərpa etmək imkanı verdi. 1988-ci ildə ermənilər xalqımıza qarşı növbəti xəyanət planını hazırlayırdılar. Onlar Şuşada cəngavərlik meydanımız olan Topxana meşəsini qırıb, yerində alüminium zavodu tikmək, Dağlıq Qarabağda iğtişaşlar yaratmaq və oranı Ermənistanla birləşdirmək fikrində idilər. Noyabrın 17-si BDU-nun tələbələri, müəllimləri buna qarşı öz etiraz səslərini ucaldılar və bu böyük izdiham şəhərin küçələrini dolaşaraq Azadlıq meydanına tərəf yeridi. Adamlar dolu meydanda mitinq keçirilir, ermənilərin özbaşınalığı pislənir, Dağlıq Qarabağın təhlükə altında olmasından həyacanla danışılırdı. Ancaq dövlət xalqın arxasında dayanmır, onu dəstəkləməirdi. Buna baxmayaraq, gənclər soyuq gecələrdə də meydanı tərk etməyib, xalqın haqqını sona qədər müdafiə etdilər. Meydanın ətrafında çadırlar quruldu, ora Azərbaycanın hər yerindən ərzaq və odun daşındı, minlərlə insan meydanda gecələdi. Ancaq Sovet ordusu 18 gündən sonra top və tanklarını meydana yeritdi. İnsanlar döyüldü, əzildi. Elə dirçəliş uğrunda ilk şəhidimiz – Gündüz Xəlilov da o gecədə həlak oldu. Sovet ordusu meydanı boşaltmağa, insanları topların, tankların gücünə

meydandan yığışdırmağa nail olsa da, bu möcüzəyə bərabər 18 gün xalqın milli özünödərkində, oyanışında, dirçəlişində, daha sonra əldə olunan azadlığında əhəmiyyətli rol oynadı. Bu tarixi xidmətlərin nəticəsidir ki, Azərbaycan dövlət müstəqilliyini qoruyub saxladı, əbədi, dönməz bir xarakter aldı. Gənc dövlətimiz addım-addım, mərhələ-mərhələ irəlilədi, artıq sivil dövlətlərin keçdiyi demokratik inkişaf yoluna çıxdı.

1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan Respublikası Ali Sovetinin sessiyasında “Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi haqqında Konstitusiya Aktı” qəbul olundu. Bu mühüm tarixi sənədlə xalqımız uzun illərdən bəri həsrətində olduğu azadlığına qovuşdu. Lakin müstəqilliyini qazandıqdan iki il sonra xalqımız yenidən onu itirmək təhlükəsi ilə üzləşdi. Bir tərəfdən Ermənistan silahlı qüvvələrinin təcavüzü nəticəsində geniş miqyas almış Birinci Qarabağ müharibəsi, digər tərəfdən dövlət rəhbərliyində olan savadsız, səriştəsiz adamların yeritdikləri səhv siyasət və daxildə gedən siyasi çəkişmələr, separatçılıq hərəkəti müstəqilliyin beşiyindəcə boğulması təhlükəsini reallaşdırdı. Lakin böyük siyasi təcrübəyə malik olan Heydər Əliyevin ölkədə yenidən hakimiyyətə qayıdışı ilə bu təhlükə sovuşdu.

İndi müstəqilliyimizin siyasi və iqtisadi sütunları getdikcə möhkəmlənir. Xalqın öz dövlətçiliyi sarıdan heç bir narahatçılığı yoxdur. Müstəqilliyin taleyini müəyyənləşdirən əsas amillər qorunub saxlanılır, inkişaf etdirilir.

Hazırda Prezidentimizin təşəbbüsü ilə dövlətçiliyin möhkəmləndirilməsinə, iqtisadiyyatın inkişafına, milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanmasına xüsusi diqqət yetirilir. Azərbaycan bu gün həm siyasi, həm də iqtisadi cəhətdən dünyanın nüfuzlu dövlətlərindən birinə çevrilmişdir. Nəhəng şirkətlərin Azərbaycana marağı artmışdır. Xarici sərmayə qoyuluşuna və iqtisadi inkişaf surətinə görə ölkəmiz 2005-ci ildə nəinki regionda, həm də dünyada liderlər sırasına çıxdı.

Qeyri-neft sektoruna – rabitə, maşınqayırma, yeyinti, xidmət sahələrinə xarici sərmayə qoyuluşu durmadan artdı. Regionda heç bir irimiqyaslı layihə Azərbaycanın iştirakı və razılığı olmadan həyata keçirilmir. “Əsrin müqaviləsi” çərçivəsində reallaşmış Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan əsas ixrac boru kəməri artıq tam gücü ilə işləyərək neftimizi dünya bazarına çıxarır. Bu kəmərlər və inşası başa çatdırılmış Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz kəməri həm Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin təmin olunmasında, həm də xalqımızın daha firavan yaşamasında mühüm rol oynamaqdadır. Bölgələrdə modul tipli elektrik stansiyalarının istifadəyə verilməsi, “Əsrin müqaviləsi” əsasında neft və qaz istehsalının genişlənməsi ölkəmizin enerji təhlükəsizliyini təmin etmişdir. Bakı-Tbilisi Qars dəmiryol xəttinin inşası Yaponiya və Çin mallarını Qərbi Avropaya daşımaqda mühüm rol oynamaqla yanaşı, Azərbaycanın nəqliyyat təhlükəsizliyinin təmin olunmasına öz töhfəsini verəcəkdir.

17 noyabr 1990-cı il Azərbaycan dövlətçiliyinin, milli dövlət rəmzləri tariximizin dönüş nöqtələrindən biri kimi tarixi yaddaşımıza əbədi daxil olub. Bu tarixi gündə Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin birinci sessiyası keçirilib çağdaş milli dövlətçilik tariximiz üçün çox əhəmiyyətli qərarlar qəbul edilib. Bu həmin gündür ki, qədim Azərbaycan diyarı Naxçıvan Muxtar Respublikasının adı üstündən “Sovet sosialist” sözləri əbədi olaraq atılıb, Naxçıvanın ali qanunvericilik orqanı “Ali Məclis” adlandırılıb, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 70 il əvvəl endirilmiş ay-ulduzlu üçrəngli milli bayrağı Naxçıvan Muxtar Respublikasının dövlət bayrağı kimi qəbul edilib və müqəddəsliyə yüksəldilib...

Bu tarixi gün bir də ona görə əziz və şərəflidir ki, həmin qərarların qəbulu zamanı Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin sessiyasına Azərbaycan xalqının böyük oğlu, xalqımızın milli qurtuluş savaşına öz övlad və vətəndaş payını vermək istəyi ilə Moskvadan Vətənə Azərbaycana – Naxçıvana

qayıtmış böyük öndər Heydər Əliyev rəhbərlik edib. Həmin tarixi qərarların qəbulunda Heydər Əliyev şəxsiyyətinin uzaqgörənliyi, parlaq zəkası, aydın təfəkkürü, yenilməz məntiqi öz tarixi missiyasını ləyaqətlə yerinə yetirib, bu sənədlərə öz möhürünü və imzasını əbədi həkk edib... Bəli, Azərbaycan xalqının milli dirçəliş tarixi görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bu böyük şəxsiyyət nəhəng imperiyanın çökməsini mahir siyasətçi zəkası ilə dərk edir, öz xalqını istiqlalıyyət yoluna istiqamətləndirirdi.

1991-ci ilin martında Azərbaycan SSR Ali Sovetinin iclasında çıxış edən Heydər Əliyev gələcək mübarizə və inkişaf yolunu müdrikliklə bəyan etdi: “Azərbaycan xalqı birləşməli öz müqəddəs torpaqlarını göz bəbəyi kimi qorumalıdır. Azərbaycan Respublikası İqtisadi və siyasi müstəqillik yolu ilə getməli, tam istiqlalıyyət uğrunda mübarizə aparmalıdır... Mən bu yoldan dönməyəcəyəm”.

Heydər Əliyev bütün həyatı boyu bu müqəddəs amala sadıq qaldı, xalqın və Vətənin istiqlalı uğrunda fədakarlıqla mübarizə apardı. Naxçıvan Ali Məclisinin sədri olarkən o, cəsəətli və müdrik qərarlar qəbul etməklə Bakıda ali vəzifə kürsülərində oturan milli dönüklərə dərs verdi. Ali Məclis Azərbaycan rəhbərliyinə müraciət edərək Bakıda da analoji qərarlar qəbul olunmasını təklif etdi. Sonrakı hadisələr Heydər Əliyevin nə qədər uzaqgörən və müdrik siyasi xadim olduğunu parlaq surətdə təsdiqlədi.

1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan xalqı XX əsrdə ikinci dəfə öz müstəqilliyinə qovuşdu. Xalqın milli şüurunun oyanmasına təkan verən 17 noyabrda başlanan hadisələrdən keçən 24 ilə nəzər salsaq, bu illərin nə qədər ağırlı-acılı, eyni zamanda şərəfli bir dövr olduğunu görmək olar. Ötən 24 ildə torpaqlarımızın təxminən 20 faizini Ermənistanın təcavüzü nəticəsində müvəqqəti itirsək də, dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsini təmin edə bilmişik. 1993-cü ilin iyununda, 1994-cü ilin oktyabrında, 1995-ci ilin martında xaricdən dəstək

alan qüvvələr dövlət çevrilişi həyata keçirməyə cəhd göstərdilərsə də, Heydər Əliyevin apardığı uğurlu daxili və xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan regionun güclü dövlətinə çevrilmişdir. İqtisadiyyatımız MDB-də ən yüksək inkişaf surətinə malikdir. Həyata keçirilən neft strategiyası sayəsində ölkəmizə milyardlarla dollar həcmində xarici sərmayə qoyulmaqdadır. Siyasi sabitliyin bərqərar edilməsi, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində həyata keçirilən islahatlar Azərbaycanın Avropa Şurasına qəbul edilməsi ilə nəticələnmişdir.

Bəli, Azərbaycanda meydan hərəkəti xalqı birləşdirdi, ölkəmizin müstəqilliyə doğru getməsi üçün xalqı oyatdı. Bu oyanma xalqı müstəqilliyə apardı. Bu birləşmə xalqı özünün azadlığı, müstəqilliyi uğrunda mübarizəyə qaldırdı. Bu mübarizə nəticəsində xalq öz müstəqilliyini əldə edə bildi. Ulu öndər Heydər Əliyevin bu müstəqilliyin möhkəmləndirilməsində böyük rolu oldu.

Azərbaycanım

Göz açıb dünyaya gəldiyim gündən,
Ömrümü adına bağlamışam mən.
Sənsiz mən kiməm ki, vətən, ay vətən,
Ay arzum, diləyim, ruhum, vicdanım
Könlümün sevinci azərbaycanım.

Sən varsan, ömrüm də güllü bahardır,
Mənə hər addımda taleyim yardıdır.
Sənsiz yerişim də müşkül olardı
Sənsən üfüqlərdə şəfəqim, danım,
Hər qumu bir inci Azərbaycanım!

Nə çoxdur dünyada ellər, obalar,
Hər elin öz adı, öz ünvanı var,

Övlada can deyən anası olar,
Qoysana adını hər yerdə anım,
Həmişə birinci Azərbaycanım!

Qara daşa dəyməz gövhərim sənsiz,
Bu geniş dünyada yox yerim sənsiz,
Bir gün dara düşsəm, de görüm, sənsiz
Hikmət döyüşündə necə dayanım,
Sözümün qılıncı Azərbaycanım!

Milli Dirçəliş Günü ilə əlaqədar keçiriləcək tədbirlər

Xalqımız keşməkeşli mübarizələr və qurbanlarla dolu tarixi bir yol keçmişdir. Bunların hamısının bir məqsədi, bir məramı olmuşdur: azadlıq, müstəqillik, xalq iradəsinin sərbəstliyi.

XX əsrdə Azərbaycan xalqının ən böyük nailiyyəti də məhz müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılmasıdır. Öz müstəqilliyini bərpa edən ölkəmiz artıq demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlətin möhkəm təməlini qoymuşdur. Ona görə də XX əsr xalqımızın yaddaşında dövlətçilik, müstəqillik, ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə əsri kimi qalacaqdır. Azərbaycan Respublikasının Milli Dirçəliş Günü münasibəti ilə respublikamızın hər yerində olduğu kimi, kitabxanalarda, lisey və gimnaziyalarda, ümumtəhsil məktəblərində, muzeylərdə və s. yerlərdə bir sıra silsilə tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Dirçəlişimizlə, müstəqilliyimizlə bağlı ilk növbədə sərgi, kitab icmallarını, oxucu konfranslarını, inşa, şeir, rəsm müsabiqələrini, ədəbi-bədii kompozisiyaları və s. daxil etmək olar. İlk növbədə kitabxanalarda Milli Dirçəliş Günü ilə əlaqədar sərginin tərtib olunması vacibdir. Sərgidə Milli Dirçəliş Günü ilə bağlı nəşr olunan kitablar, Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyi ilə bağlı nəşr olunan kitabları, proşuraları,

dövri mətbuatda çap olunan qəzet və jurnalları nümayiş etdirmək olar.

Məsələn: Sərgilərə müxtəlif başlıqlar vermək olar. “Milli dirçəlişdən qüdrətli dövlətçiliyə doğru”, “Milli dirçəliş yolu milli birlikdən keçir”, “Dirçəlişdən başlayıb müstəqilliyə gedən yol”, “Milli dirçəlişin müəllifi Heydər Əliyev”, “17 noyabr – milli şüurun yüksəliş günü”, “Birliyimizin sübut günü”, “Milli Dirçəliş yolu milli birlikdən keçir”, “Milli dirçəliş günü xalqın kükrəyən qəzəbi”, “Dirçəliş günün mübarək Azərbaycan”, “Dirçəlişimiz, müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir”, “17 noyabr Milli Dirçəliş Günüdür”, “Ən böyük nailiyyətimiz əbədi dirçəlişimiz, müstəqilliyimizdir”, “17 noyabr İnqilab, oyanış bayramıdır”, “Milli dirçəlişdən qüdrətli dövlətçiliyə doğru”, “Milli dirçəlişin müəllifi Heydər Əliyev”, “17 noyabr milli şüurun yüksəliş günü”, “Birliyimizin sübut günü”, “Müstəqilliyimiz əbədidir” s. İndi isə “Dirçəlişdən başlayıb müstəqilliyə gedən yol” adlı sərginin sxemini nümunə üçün veririk:

1. Başlıq: “Dirçəlişdən başlayıb müstəqilliyə gedən yol”.
2. Azərbaycan Respublikasının üçrəngli bayrağı.
3. Milli Dirçəliş Günü ilə bağlı görkəmli insanların söylədikləri sitatlar.
4. Dirçəliş Günü ilə bağlı nəşr olunmuş kitabların nümayişi:

- 4.1. Ə.Ə.Qocayev, F.V. Vəliyev Bayramlar və tarixi günlər.
- 4.2. Vaqif Kəhrizli Azərbaycan bayrağı.
- 4.3.M.Mərdanov, Ə.Quliyev Azərbaycan Respublikasının dövlət rəmzləri.
- 4.4. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası. I cild.
- 4.5. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası. II cild.
- 4.6. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası. III cild.
- 4.7. Azərbaycan Demokratik Respublikası Dövründə ədəbiyyat.
- 4.8. Müstəqil Dövlətimiz və Parlamentimiz.
- 4.9. Dövrü mətbuatdan materiallar.
- 4.10. Şeir parçası:

Dirçəliş Günü

Azadlıq təşnələri
Meydanlara doldular.
Xalqımın düşmənləri
Saraldılar, soldular.
Bakının küçələri
Coşğun bir çaya döndü.
Ulduza, aya döndü...
Düyümlənən yumruqlar
Düşməne: “Ölüm!” – dedi.
Bəsdir bu qədər zillət.
Bu qədər zülm, – dedi.
Evdə qalan olmadı,
Hamı axışıb gəldi.
Babəkin, Koroğlunun,
Nəbinin ruhu güldü.
Sevindi böyüyümüz,
Sevindi uşağımız.
Üçrəngli bayraq dönüb,
Oldu göyqurşağımız!

Görkəmli şəxsiyyətlərin Milli Dirçəliş Günü mövzusunda söylədikləri fikirlər:

Vətən – Yurdun bütün torpaqlarını birləşdirib vahid, qüdrətli və mərkəzləşdirilmiş Azərbaycan dövləti yaradan, doğma dilimizi Dəmirqapı Dərbənddən İran körfəzinə qədər böyük bir ərazidə – Səfəvi imperatorluğunda dövlət dilinə çevirən Şah Xətayinin əmanətidir bizə! Tarixi olduğu kimi qəbul etmək, dərk etmək və olduğu kimi qiymətləndirmək lazımdır.

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi tarixi hadisədir, tarixi nailiyyətidir. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi dönməzdir, əbədidir və bizim borcumuz dövlət müstəqilliyini, əldə etdiyimiz milli azadlığı daim qoruyub saxlamaqdır. Bizim vəzifəmiz bu müstəqilliyi möhkəmləndirməkdən və gələcək nəsillərə müstəqil, qüdrətli Azərbaycan dövləti çatdırmaqdan ibarətdir.

Azərbaycan xalqı birləşməli öz müqəddəs torpaqlarını göz bəbəyi kimi qorunmalıdır. Azərbaycan Respublikası iqtisadi və siyasi müstəqillik yolu ilə getməli, tam istiqlaliyyət uğrunda mübarizə aparmalıdır. 17 noyabr 1990-cı il Milli Dirçəliş Günü Azərbaycan dövlətçiliyinin, milli dövlət rəmzləri tariximizin dönüş nöqtələrindən biri kimi tarixi yaddaşımıza əbədi daxil olub. Xalqımızın dirçəlişi ilə əldə olunan Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi əbədi olacaqdır, sarsılmaz olacaqdır, dönməz olacaqdır!

Gərgin və mürəkkəb ictimai-siyasi şəraitdə fəaliyyət göstərmiş Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin demokratik dövlət quruculuğu, iqtisadiyyat, mədəniyyət, təhsil, hərbi quruculuq və s. sahələrdə həyata keçirdiyi işlər xalqımızın tarixində dərin iz buraxmışdır. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti 1920-ci ilin

aprelində süqut etsə də, onun aşılarmış olduđu müstəqillik hissləri xalqımızın yaddaşından heç vaxt silinməmişdir.

Heydər Əliyev,
Ümummilli lider

Dirçəliş oyanışdı, yenidən yaranmaq, dünyaya təzədən gəlməkdi. Sözü'n hər mənasında dirçəliş mübarizə aparmaq və özünü təsdiq etməkdə. Elə bizim xalqın da Milli Dirçəliş Günü onun özünü təsdiqi idi. XX əsr xalqımızın yaddaşında dövlətçilik, müstəqillik, ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə əsri kimi qalacaqdır. 17 noyabr Milli Dirçəliş Günü hadisələrindən sonra Müstəqil Azərbaycan dövləti günü-gündən möhkəmlənəcək, inkişaf edəcək və müstəqilliyini heç zaman əldən verməyəcək.

Tarix dəfəllərlə sübut etmişdir ki, xalqın əvəzsiz milli sərvəti olan dirçəlişimizin, müstəqilliyimizin qorunması, onun əldə edilməsindən qat-qat ağır və mürəkkəb vəzifədir. Dirçəlişlə əldə olunmuş dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bir millətdə şərəfin, heysiyyətin, namusun, insanlığın olması və yaşaması mütləq o millətin azadlıq və istiqlaliyyətə malik olmasından asılıdır. Mən yaşaya bilmək üçün müstəqil bir millətin övladı olmalıyam. Buna görə milli istiqlaliyyət, mənə, həyatı bir məsələdir.

Mustafa Kamal Atatürk,
Türkiyə Respublikasının qurucusu

1990-cı il 17 noyabr Milli Dirçəliş günündən sonra iyirmi beş illik inkişaf yolumuzun ən parlaq nəticəsi ondan ibarətdir ki, bu gün Azərbaycan sözü'n əsl mənasında, artıq tam müstəqil

ölkədir. Bizim dövlətçilik tariximiz, dövlətçilik ənənələrimiz çox qədim və zəngindir. Ona görə də müstəqil dövlətimizi qurarkən biz dünya təcrübəsindən, ümumbəşəri dəyərlərdən bəhrələnməklə yanaşı öz dövlətçilik ənənələrimizə söykənmiş, ondan istifadə etmişik. Bu ənənələr bu gün Azərbaycanda yaşadılır, təkmilləşdirilir və inkişaf etdirilir.

Seyfəddin Qəndilov,
Tarix elmləri doktoru, professor

Milli Dirçəliş Günü ilə bağlı kiçik yaşlı oxucular üçün Azərbaycan, vətən, dirçəliş, müstəqillik və bayraqla bağlı yazıçı və şairlərin əsərlərindən parçalar səsləndirmək, səhnəciklər hazırlamaqla onlarda vətənə məhəbbət aşılamaq, dirçəlişin nə olduğunu başa salmaq olar. Bununla əlaqədar Uşaq kitabxanalarında keçirilən tədbirlərdən biri də sual-cavab gecələri, viktorinalar, oxucular arasında bilik yarışmalarıdır. Bu tədbirlər oxucuların mövzu ilə əlaqədar biliklərini üzə çıxardır, bilmədiklərini isə öyrədir.

Kitabxanada keçiriləcək kütləvi tədbirlərin ən canlı və maraqlısı sual-cavab gecəsi və viktorinalardır. Sual-cavab gecələri və viktorinalar canlı söhbət və müsahibə şəklində keçirilir. Bu da oxucuları maraqlandıran sualların aydınlaşdırılmasına xidmət edir.

Sual 1. Niyə 17 noyabr ölkəmizdə “Dirçəliş Günü” kimi qeyd olunur?

Cavab: Çünki 1988-ci il noyabr ayında Azərbaycanın müstəqillik yolunda yürüşü başlanmışdı və xalqımız bu günü Milli Dirçəliş Günü kimi qeyd edir.

Sual 2. Xalqımız nə üçün bu hərəkata “Dirçəliş” adını verdi?

Cavab: Çünki məhz 17 noyabr hadisələrində birinci dəfə olaraq xalqın açıq şəkildə bir məqsəd ətrafında birləşməsi prosesi getdi və xalq bu hadisəyə “Dirçəliş” adını verdi.

Sual 3. 1990-cı il noyabrın 17-də Ulu öndər Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqı üçün gördüyü işlər haqqında nə bilirsiniz?

Cavab: Heydər Əliyev bütün həyatı boyu bu müqəddəs amala sadıq qaldı, xalqın və Vətənin istiqlalı uğrunda fədakarlıqla mübarizə apardı. Naxçıvan Ali Məclisinin sədri olarkən o, cəsarətli və müdrik qərarlar qəbul etməklə Bakıda ali vəzifə kürsülərində oturan milli dönüklərə dərs verdi. Ali Məclis Azərbaycan rəhbərliyinə müraciət edərək Bakıda da analoji qərarlar qəbul olunmasını təklif etdi. Sonrakı hadisələr Heydər Əliyevin nə qədər uzaqgörən və müdrik siyasi xadim olduğunu parlaq surətdə təsdiqlədi. Həmin vaxt Heydər Əliyev Siyasi Büronun üzvü idi və o zaman bütün Sovet İttifaqında böyük nüfuz qazanmışdı. Dünyanın hər yerində onu yaxşı tanıyırdılar. Xalqımızın qeyrətli oğlu Heydər Əliyev Dağlıq Qarabağın Ermənistana qatılması ilə razılaşa bilmirdi. O deyirdi: “Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayəti Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olaraq qalacaq”. H.Əliyevin bu qətiyyətli mövqeyini Siyasi Bürodə hamı yaxşı bilirdi. Odur ki, Heydər Əliyevi Siyasi Bürodən uzaqlaşdırdı. Sevimli şairimiz B.Vahabzadə bu kədərli xəbəri eşitcək demişdi: “Ey vah, Moskvadakı yeganə və ən böyük qalamız yıxıldı!”

Sual 4. 1988-ci il 17 noyabrda hansı hadisə xalqın səbir kasasını dolduran son damla oldu?

Cavab: Ermənilərin Dağlıq Qarabağdakı özbaşınalığı – tarixin yadigarı olan Topxana meşəsinin qırılması oldu.

Sual 5. Azərbaycan bayrağı ilk dəfə neçənci ildə yaradılıb?

Cavab: Azərbaycan bayrağı ilk dəfə 1918-ci il mayın 28-də yaradılıb.

Sual 6. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Bayrağının üzərində hansı təsvirlər vardır?

Cavab: Bayrağın ortasında ağ rəngli aypara və səkkizguşəli ulduz vardır.

Sual 7. Bayrağın üzərində hansı rənglər var və bu rənglər nəyi ifadə edir?

Cavab: Azərbaycan bayrağının yuxarı hissəsində mavi zolaq, aşağı hissəsində yaşıl zolaq, orta hissəsində isə qırmızı zolaq vardır. Bu rənglər ayrı-ayrılıqda hər biri bir mənə ifadə edir. Mavi rəng – Azərbaycan xalqının türk mənşəli olmasını, türkçülük ideyası ilə bağlıdır. Qırmızı rəng – müasir cəmiyyət qurmaq, demokratiyanı inkişaf etdirmək, bir sözlə, müasirləşməni ifadə edir. Yaşıl rəng – islam sivilizasiyasına, islam dininə mənsubluğu ifadə edir.

Sual 8. Azərbaycan Dövlət Himninin musiqisi və sözləri kimə aiddir?

Cavab: Azərbaycan Dövlət Himninin musiqisi Üzeyir Hacıbəyov, sözləri Əhməd Cavada aiddir.

Sual 9. Dövlət Bayrağı Günü nə vaxtdan elan olunub?

Cavab: Dövlət Bayrağı Günü 9 noyabr 2010-cu ildə elan olunub.

Sual 10. Demokratiya nədir və demokratiya deyəndə nəyi başa düşürsünüz?

Cavab: Demokratiya nədir? sualına bir çox cavablar tapmaq olar. Məsələn, demokratiya deyəndə, azad adamlar cəmiyyəti, azadlığı seçmiş insanların toplumu nəzərdə tutulur.

Sual 11. Bəs Azadlıq nədir?

Cavab: Azadlıq deyəndə azadlıq, güclülük, möhkəmlik, öz sözünü azad, sərbəst söyləmək başa düşülür.

Sual 12. Azərbaycanın gerbi haqqında nə bilirsiniz?

Cavab: Azərbaycanın gerbi bayraq ilə bərabər bizim dövlət müstəqilliyimizi təmsil edən atributdur.

Kim azadlığa, demokratiyaya aid sitatlar söyləyə bilər?

1. Demokratiya Hakimiyyətin xalqa məxsus dövlət quruluşudur, bu zaman xalq öz iradəsini seçdiyi şəxslərlə ifadə edir.

2. Azadlıqsız demokratiya yoxdur. Demokratiya olanda, hərə öz sözünü deyə bilər.

3. O yerdə ki, hərə özünü düşünür, heç kəs qazanmır, hamı itirir.

4. Demokratiya maarifsiz yaşaya bilməz.

5. Demokratiya düşüncəli və namuslu hakimlərsiz davrana bilməz.

6. Azad cəmiyyətdə istedad sahibi olan insanların var-dövlət, soy və başqa təsadüflərdən asılı olmayaraq, təhsil almaq imkanı qalmalıdır və s.

Bilik yarışmasında bütün suallara düzgün cavab verən oxucular kitabxananın müdiriyyəti tərəfindən mükafatlandırılır.

Kitabxanalarda Milli Dirçəliş Günü ilə bağlı kitabxanaçı *oxucularla söhbət* apara bilər. Bildiyimiz kimi kitabxana bilik məbədgahıdır, kitab və ədəbiyyat isə tərbiyə işində böyük qüvvədir, Milli Dirçəlişimizin təbliği, izahı və öyrədilməsində kitabxanaların özlərinə məxsus spesifik imkanları vardır. Yəni başqa sözlə desək, kitabxanalar kitabın tərbiyəvi rolundan geniş və hərtərəfli, məqsədyönlü istifadə etməklə, təhsil müəssisələri ilə birlikdə Milli Dirçəlişimizin təbliği və öyrənilməsi işində yaxından iştirak etməlidir. Mənim fikrimcə, kitabxanaçı elmdə öyrənməyin sirlərini öyrədən mütəxəssis sayılır. Kitabxanaçılıq işində adətən belə bir qayda özünü doğrultmuşdur ki, məktəblilərin, yeniyetmələrin, gənc oğlan və qızların düşünmək və öyrənmək qabiliyyətini fəallaşdırmaq üçün hansı iş üsulundan istifadə edilirsə, edilsin kitabxananın apardığı söhbət aparıcı rol oynayır. Bu gün aparılan tərbiyə işinin əsas qayəsi müstəqil, demokratik, hüquqi dövlət qurmağa qadir olan və həmin cəmiyyətdə yaşayacaq gənclər yetişdirməkdir. Bu tərbiyə sisteminin əsas tərkib hissələrindən biri də vətənpərvərlik tərbiyəsidir.

Kitabxanaçı “dirçəliş, müstəqillik, vətəndaşlıq” anlayışı ilə yanaşı, “vətənpərvərlik” anlayışı haqqında da geniş məlumat verməlidir. Çünki vətənpərvərlik elə bir hisdir ki, hər kəsin fəaliyyətinə məqsədyönlülük verir, məktəblilərin, gənclərin vahid məqsəddə birləşməsinə kömək edir. Bu gün xüsusilə məktəblilərdə, gənclərdə Vətənə məhəbbət və vətənpərvərlik hissini inkişaf etdirmək daha vacibdir. Məhz bu məqsədlə kitabxanaçı uşaqlara, məktəblilərə, yeniyetmələrə öyrətməlidir

ki, 17 noyabr hadisələrində xalqımızın göstərdiyi vətənpərvərlik onların vətənə sevgisindən doğur. Dirçəlişimizin, Müstəqilliyimizin, Konstitusiyamızın təbliği mövzusunda olan tədbirlərdə məktəblilərdə, gənclərdə Vətənə, doğulduğu torpağa, mənsub olduğu xalqa, dövlətə və onun rəmzlərinə dərin hörmət hissi aşılanmalıdır. Dövlətimizin himni, Dövlət gerbi, Milli bayrağının mənasının izah edilməsi, bunların müqəddəslik ideyasının oxuculara öyrədilməsi ön plana çəkilməlidir.

Kitabxanada mövzu ilə bağlı *inşa, rəsm müsabiqəsi* keçirmək olar və bu tədbirlər oxucular üçün maraqlı olar. Belə ki, kitabxanaçı müsabiqələrin keçirilməsi ilə bağlı elanı kitabxananın divarından asır və oxucuların işlərinin toplanmasına, seçilməsinə 1 ay vaxt ayırır. Bu müddət ərzində verilənlər içərisində ən yaxşı inşa, rəsm müəyyən olunur. Həmin oxucular müsabiqənin qalibi elan olunur və müxtəlif hədiyyələrlə mükafatlandırılırlar. Müsabiqəni “*Milli dirçəlişimiz milli yüksəlişimiz*” başlığı ilə adlandırmaq olar.

Kitabxanada, həmçinin şeir müsabiqəsinin keçirilməsi də təqdirə layiq olardı. Şeir müsabiqəsi uşaqların ən çox sevdiyi tədbirlərdən biridir. Çünki uşaqlar belə tədbirlərdə özlərinin şeir demək bacarıqlarını nümayiş etdirirlər. Bu tədbir yaxşı olardı ki, yuxarı sinif oxucuları arasında keçirilsin.

Oxucular səhnəyə daxil olub, şeirlərini deməyə başlayırlar.

I oxucu: Dirçəliş günümüz

Dirçəliş günümüz gəldi nəhayət,
Xalqımın arzusu güldü nəhayət.
Parladı köksündə olan cəsarət,
Onun dərdi, qəmi azalan oldu.

Dirçəliş günümüz – azadlığımız,
Ondadır hər arzu, hər şadlığımız.

O gün təkrar oldu fərhadlığımız,
Dağların sinəsi qazılan oldu.

Dirçəliş günümüz – səadətimiz,
O gün – xilaskara məhəbbətimiz.
O gün qalib gəldi ədalətimiz,
Eşqimiz tarixə yazılan oldu.

Çiçəklər bürüdü o gün düzləri,
Sevgilər bəzədi qəmi gözləri.
O gün sevdalanıb göy ulduzları
Bizim yolumuza düzülən oldu.

O gün üzü güldü bu gülüstanın
Yazıldı taleyi azad insanın.
Mənim ana yurdum Azərbaycanın
O gündən taleyi yaz olan oldu.

Dirçəliş günümüz – səadətimiz,
Dirçəliş günümüz – ədalətimiz.
Oldu nəsillərə əmanətimiz –
Bütün könüllərə yazılan oldu.

II Oxucu:

Xalqın öndəri

Xalqın tükənmişdi səbri – dözümü,
O yetirdi ağır gündə özünü,
Sülh carçısı dedi haqqın sözünü
Heydər kimi öndəri var xalqımın.
Tanıtdı dünyaya, Azərbaycanı,
Torpaqdır, Vətəndir onun imanı,
Dağıtdı yurdundan qara dumanı
Heydər kimi öndəri var xalqımın.
Doğdu Günəş kimi göylərdən baxdı,

Nur olub yurduma şəfəqlər saçdı.
Tilsimli yollardan düyünü açdı,
Heydər kimi öndəri var xalqımın.

III oxucu:

Ana Vətən

Gözlərində yaş olaram, Ana Vətən!
Torpağında daş olaram, Ana Vətən!
Sən uca tut məni doğma balan kimi,
Mən hamıdan baş olaram, Ana Vətən!

Bal suyuna, saf havana qurban olum,
Əziz, məlhəm, dərd – dəvana qurban olum.
Mənzilinə, son yuvana qurban olum.
Eşit mənim sözlərimi, Ana Vətən!
Yerə qoyma dizlərini Ana Vətən!

Sənə sadıq bir balanam, eşqim təmiz,
Xoş arzulu bir xalq kimi yaşarıq biz,
Yox məkrimiz, yox hiyləmiz, yox kinimiz,
Dönmə sınıan murazlara, Ana Vətən!
Qan axmasın arazlara, Ana Vətən!

IV oxucu:

Azərbaycan marşı

Göz açdığım qədim torpaq,
Dayağımsan sən dünyada.
Doğma anam, ey mehriban,
Ey qəhrəman, Azərbaycan!

Addım-addım qucağından,
Odlu sellər çağlasa da.

Həsət qaldın sən işığa,
Zaman-zaman, Azərbaycan!

Yadellilər damla-damla
Al qanını sordu sənin,
Kimlər sənə göz tikmədi
Torpağına, Azərbaycan!

Bayrağını endirdilər,
Ancaq özün əyilmədin,
Alqış bu gün o ucalan
Bayrağına Azərbaycan!

Səhər kimi cavan sənsən,
Tarix kimi qoca sənsən.
Fatehləri diz çökdürən,
Vüqarımsan, Azərbaycan!

Öz müqəddəs dağlarından
Günəş kimi uca sənsən,
Yer üzündə mənim Odlar
Diyarımsan, Azərbaycan!

Səhərlərin qoy açılısın,
Təzə nurlu bahar ilə,
Gələcəyə mərd addımla,
Uğurla get, Azərbaycan!

Şəhidlərin al qanından,
Lalə açmış yollar ilə
İstiqlalın sabahına
Qürurla get, Azərbaycan!

V oxucu:

Bir dəfə yüksələn bayraq

Azərbaycan
Bayrağını ucaldanlar
Gəldi yenə
Qocalmadın, yorulmadın,
Qayıdırsan gəncliyinə,
Bayrağına üç rəngində
Torpaq gəldi,
Səma dindi,
Günəş axdı.
Bir dəfə yüksələn bayraq
Zaman yetdi,
Yenə qalxdı!
Bu bayrağı ucaldanlar
Qeyrətini
Çökənlərdir,
Yollarında çıraq
Olub önündə
Diz çökənlərdir.
Bayrağının üç rəngində
Ürək də var,
Zəka da var.
Nəğmə də var.
Bir dəfə yüksələn bayraq
Həmişə
Göylərdə qalar!...
Ana Vətən, adındakı
əzəmətə
qurban olum,
Bəxtəvərəm,
Sənə görə alovlardan
Keçdi yolum.
Bayrağının üç rəngində

Ulum da var,
Mən də varam,
Körpəm də var.
Səninlə
Yüksələn bayraq
Həmişəlik
Sənin olar!...

Vahid Əziz

VI oxucu: Vətən, səslə oğlunu...

Ağacınam – ayaq üstə, yuxusuz,
Əlacınam – qadağasız, qorxusuz,
Leylacınam – görə bilməz duyğusuz,
Möhtacınam – yüz sınaqsız, sorğusuz;
Neyə tutum, göydən asım yolunu –
Vətən, var ol,
Vətən, səslə oğlunu!
Ana südün, dağ çiçəyin öyüdüm,
Ay nurunda, gün nurunda öyüldüm,
Səhvlərimiz zindanında döyüldüm,
Mən Xətayi qürurundan böyüdüüm.
Çox əl-qola kəmənd atdım yolunu,
Vətən, var ol,
Vətən, səslə oğlunu!
Durnaların həsrətimin daşdı,
Bir oğlunam – Araz dərdi yaşadım.
Göyerməyən qeyrətimin daşdı,
Mən sabaha min ümidlə yaşadım.
İnamlara qalxan etdim yolunu –
Vətən, var ol,
Vətən, səslə oğlunu!
Ellərini sağım-solum bilmişəm,

Yollarını vuran qolum bilmişəm,
Dağlarını dəlim-dolum bilmişəm,
Mənəm körpən, səni ulum bilmişəm,
Tarixlərə çıraq tutdum yolunu –
Vətən, var ol,
Vətən, səslə oğlunu!
Bir ozanam, saz göyərər külümdən,
Bir körpünəm, karvan keçər belimdən,
Anadil tək asılamam dilimdən,
Göylər enib su içəndə əlimdən,
Dizim üstə qılınc gördüm yolunu...
Vətən, var ol,
Vətən, səslə oğlunu!

Vaqif Bayatlı

VII oxucu:

And olsun

And olsun tökülən nahaq qanlara,
And olsun meydanda mərd insanlara,
And olsun elimin uca səsinə,
And olsun qəlbimdə qabaran kinə,
And olsun yaş ilə dolan gözlərə,
And olsun qüssədən solan üzlərə,
And olsun həqiqət göstərən yola,
And olsun zəncirli bağlanan qola,
And olsun dəryaya, and olsun çölə,
And olsun zülm evin dağıdan selə,
Axırda qalibdir günəş dumana,
O vüsal gələcək Azərbaycana!

Əkbər Rəzmçü

VIII oxucu:

Vətən

Mən səndən bir yaşıl budaq istədim,
Sən mənə bəxş etdin zümrüd meşələr.
Mən səndən kiçik bir otaq istədim,
Sən mənə bəxş etdin dilbər guşələr.

Mən səndən adicə həyat istədim,
Sən məni çıxardın min-min səhərə
Mən səndən kiçik bir qanad istədim,
Sən məni uçurdun ənginliklərə.

Mən səndən bir dəstə çiçək istədim,
Mənimçün dörd fəsil yaz elədin sən.
Mən səndən ilhamlı ürək istədim,
Sən mənə təb verdin milyon ürəkdən.

Mən səndən kiçik bir sevinc istədim,
Sən mənə bəxş etdin bütöv səadət.
Mən səndən bir parça bürünc istədim,
Sən mənə bəxş etdin xəzinə, dövlət.

Mən səndən istədim açıq bir alın,
Sən mənə bəxş etdin əzəmət, vüqar.
Mən də başı açıq, ayağı yalın
Yolunda can qoysam, yenə az olar.

Bəlkə, buna görə əzəmətlisən
Nəyin var vermişən əsirgəmədən!
Sən bir ana kimi səxavətlisən,
Anam Azərbaycan, Vətən, can Vətən!

Əliağa Kürçaylı

IX oxucu : Fədailər marşı

Mən azadlıq cəbhəsində bir fədai əsgərəm,
Bir azadlıq istəyirəm, bir də azad bir vətən.
Düşmənlərin gülləsiylə qana batam gərək mən,
Vətən üstə pərələnsin bədənimdə pırəhən.
Qoy mən ölüm, zalimlərdən pak olunsun bu vətən,
Çox razıyam cəbhədə mən basdırılıb bükəfən,
Gün azadlıq istəyirəm, bir də azad bir vətən!

Həqq istərəm, həqq yolunda candan keçmək rəvadır,
Bu ölümdən geri durmaq məzlumlara cəfadır.
Səngərlərdə qana batmaq dərdimizə şəfadır,
Qoy mən ölüm, ibrət alsın bizdən sonra hər gələn,
Gün azadlıq istəyirəm, bir də azad bir vətən!

Qoy səngərlər evim olsun, dağlar başı məskənim,
Zülm əlindən azad olsun bu müqəddəs vətənim.
Quzqunlardan, bayquşlardan təmizlənsin gülşənim,
Qoy gül açsın bundan sonra çəmənlərdə nəstərən,
Gün azadlıq istəyirəm, bir də azad bir vətən!

Bulud Qaraçorlu

Səhnəyə iki nəfər oxucu çıxır. Onlardan biri ana, o biri isə uşaqdır.

Azadlıq nədir, ana?

Ana: Bir gün balaca qızım
Bir sual verdi mənə;
Uşaq: Azadlıq nədir, ana,
Xeyri nədir insana?
Müəllimim tövsiyə
Eyləyir dönə-dönə.
Ana: Dedim:

Qızım, azadlıq
Haqdan gələn bir səsdir,
Sinə dolu nəfəsdir.
O sudur, o havadır,
O olmasa ölərək,
O elə günəşdir ki,
Sönsə buza dönərik.
O gül-çiçək ətirli
Xəzansız bağça-bağdır,
Üstündə gəzdiyimiz
Bu qaraca torpaqdır.
O elə bir nemətdir,
Heç vaxt müftə verilməz.
O qurbanla alınar.
Onun nur mayasında
Şəhidlərin qanı var.

Oxucularımızın Milli Dirçəliş Günü haqqında olan fikirlərini öyrənmək məqsədilə anket sorğularının keçirilməsi məqsədə uyğundur. Bunu nəzərə alaraq hazırladığımız sorğunu sizə təqdim edirik.

Anket sorğusu

1. Milli Dirçəliş gününün yaranma tarixi haqqında məlumatınız varmı?

☺ Bəli

☺ Xeyr

2. Milli Dirçəliş hərəkatı niyə başladı?

☺ _____

3. Milli Dirçəliş Günü haqda şeir bilirsinizmi?

☺ Bəli

☺ Xeyr

4. Azərbaycan Respublikasının Dövlət himnini bilirsinizmi?

☺ Bəli

☺ Xeyr

5. Müstəqilliyimizlə bağlı azərbaycan məktəblilərinə, gənclərinə nə tövsiyə edərdiniz?

☺ _____

6. Azərbaycanımızı necə görmək istərdiniz?

☺ _____

7. Vətən mövzusunda yazan şairlərdən kimləri tanıyırsınız?

☺ _____

8. Milli dirçəlişimiz, müstəqilliyimiz haqda inşa yazə bilərsinizmi?

☺ Bəli _____

☺ Xeyr

9. Vətən haqqında bayatı, atalar sözü bilirsinizmi?

☺ Bəli _____

☺ Xeyr _____

10. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmzlərini söyləyin.

☺ _____

11. Bu il Azərbaycan Respublikasının dövlət müstəqilliyinin neçə yaşı tamam olur?

☺ _____

Tədbir əsnasında kitabxanaçı tədbir iştirakçlarına, uşaqlara bu sözlərlə də müraciət edə bilər:

İndi isə gəlin oxucularımızın Müstəqilliyimiz, Dirçəlişimiz, Vətənimiz haqqında hazırladığı bayatıları, atalar sözlərini dinləyək. Uşaqlar səhnəyə çıxıb bildikləri atalar sözlərini, bayatıları söyləyirlər:

Atalar sözü

El gücü – sel gücü.

Xalq ilə ol, xalqdan olma.

Vətənin bir qışı qürbətənin yüz baharından yaxşıdır.

Ölkə sahibsiz olmaz.

Köçən yurdun qədrini düşən yurdda bilərlər.

Xalq keçən körpüdən sən də keç.

İgid oğul düşməyə əyilməz.

Dünya tükənər, düşmən tükənməz.

El atan daşa güc çatmaz.

Gözsüz yaşamaq olar, vətənsiz yox!

El igidləri ilə tanınar.

Xalq atan daş uzağa düşər.

Qürbət görməyən adam Vətən nədir bilməz və s.

Bayatılar

Burda yolum oldu tən,

Varmı bu yoldan ötən?

Bu dünyada şirin şey,

Bir anadır, bir vətən.

Yol vermə yada, Təbriz,

El gedər bada, Təbriz.

Sənin həsrətindəyəm,

Can sənə fəda, Təbriz.

Qürbətdə cana yetdim,
Təng olub sana yetdim.
Vətənə dönən günü
Dinə, imana yetdim.

Araqçını yan qoydum,
İçinə biyan qoydum.
Vətənə kəc baxanın
Ürəyinə qan qoydum.

Dağ başında qara bax,
Üstün alan sara bax.
Aləm cənnətə dönsə,
Mənə xoşdur Qarabağ.

Yağı gəldi yanıma,
Susamışdı qanıma,
Döndüm qürbət ellərdən,
Qüvvət gəldi canıma

Eləmi alçaq yağı,
Silahın al, çax, yağı.
Namərdə meydan verir,
Namərddən alçaq yağı.

Mən aşiq xan sarayı,
Bürüyüb qan sarayı.
Şuşa o Şuşa deyil,
Dağılıb Xan sarayı.

Aşiq bağı qan ağlar,
Cəsəd ağlar, can ağlar.
Batıb İsa bulağı,
Cabbar ağlar, Xan ağlar.

Kitabxanalarda oxucular tərəfindən sevilən tədbirlərdən biri də *rəsm müsabiqəsidir*. Müsabiqə zamanı Müstəqilliyimizlə, Dirçəlişimizlə, Dövlət rəmzlərimizlə bağlı uşaqlara şəkillər çəkilməsi tapşırılır. Ən gözəl məna kəsb edən rəsm işləri mükafatlandırılır. Rəsm müsabiqələri ilə yanaşı başqa müsabiqələrin də təşkili mümkündür.

Kitabxanalarda yuxarı sinif şagirdlərinin iştirakı ilə “*Milli Dirçəlişimiz müasir gəncliyin gözü ilə*” adlı konfrans da təşkil etmək mümkündür. Konfransdan öncə onun proqramı tərtib olunmalı, konfransın keçiriləcəyi dəqiq vaxt müəyyən olunmalıdır. Proqramda konfransda çıxış edəcək qonaqların, müəllimlərin və şagirdlərin adları, onların çıxış edəcəkləri mövzular, tədbirin keçiriləcəyi məkan və zaman qeyd olunur. Konfrans zamanı Milli Dirçəlişimizlə bağlı kitabxana rəhbərliyi, siyasətçilər, müəllimlər, jurnalist, yazıçı və şairlərin çıxışları dinlənilir. Oxucu konfransının planını sizə təqdim edirik:

Oxucu konfranslarını müxtəlif adlar altında keçirmək olar. Məsələn: “Birliyimizin sübut günü”, “Dirçəlişdən başlayıb müstəqilliyə gedən yol”, “Azərbaycan Müstəqillik yolundan dönməyəcək!”, “Milli Dirçəliş və dövlətçilik”, “Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyi əbədidir” və s.

1. Giriş hissə (Milli Dirçəlişimiz haqqında məruzə).
2. 17 noyabr Milli Dirçəliş Günü haqqında kitabxana rəhbərliyinin, siyasətçilərin, jurnalist, yazıçı və şairlərin çıxışları.
3. Yuxarı sinif şagirdlərindən ibarət olan oxucuların “Milli Dirçəliş Günü” ilə bağlı məruzələri.
4. Konfransın yekunu.

Siyasətçilərimizin, gənc oxucularımızın, məktəblilərin Milli Dirçəliş Günü haqqında ideya və maraqlarını öyrənmək məqsədilə *dəyirmi masanın* keçirilməsi də, məqsədə uyğundur. Müəllimlər, siyasətçilər, yazarlar, şairlər müstəqilliyimizin

qorunmasında, gənclərin həyatının yaxşılaşdırılmasında mühüm rolunu oynayan gənclər təşkilatlarının nümayəndələri tədbirə dəvət olunur. Tədbir zamanı siyasətçilər, yazarlar, müəllimlər, gənclər və təşkilat nümayəndələri məruzə edirlər. Gənclərimizin öz ideyaları, gələcək planları barədə çıxışları dinlənilir. Hər bir tədbir iştirakçıları dinləndikdən sonra onlara oxucular tərəfindən suallar verilir və iştirakçılar verilən suallara açıqlıq gətirirlər.

Kitabxanalarda keçirilən silsilə tədbirlərdən biri də *kitab icmalındır*. Kitab icmalının keçirilməsində məqsədimiz oxucular arasında dirçəlişimizlə, müstəqilliyimizlə bağlı nəşr olunan bir çox kitabların icmalını keçirməkdir. Məsələn, belə kitabların bir neçəsini misal gətirmək olar. Məktəblilər üçün müəllifi Misir Mərdanov və Əsgər Quliyev olan “Azərbaycan Respublikasının Dövlət Rəmzləri” adlı kitabın icmalını keçirmək olar. Kitab Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab Heydər Əliyevin imzaladığı “Azərbaycan Respublikasının dövlət atributlarının təbliği işinin gücləndirilməsi haqqında” Sərəncam əsasında hazırlanmışdır. Bu əsərdə ilk dəfə olaraq sistem halında müstəqil Azərbaycanın dövlət rəmzlərinin (bayraq, gerb, himn) yaranması tarixi izlənilir, milli rəmzlərin bərpası və qəbulu yolunda Ümummilli lider Heydər Əliyevin müstəsna rolu göstərilir, üçrəngli bayraq və gerbdə əks olunan simvolların məna və funksiyası ilkin mənbələr əsasında araşdırılır, milli himnimizin təkamülü və ideya-məzmun xüsusiyyətləri tarixi-filoloji planda təhlil edilir, nəhayət, dövlət rəmzlərimiz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətindən(1918-1920-ci illər) bizə miras qalan tarixi milli-mənəvi dəyərlər kimi qiymətləndirilir. Kitab təhsil işçiləri, mədəniyyət işçiləri, müəllimlər, politoloqlar, diplomatlar, hüquqşünaslar, dövlət quruculuğu ilə məşğul olan mütəxəssislər, elmi ictimaiyyət və geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Kitabxanaçı oxuculara Azərbaycan Respublikasının atributlarının təbliği işinin gücləndirilməsi haqqında sərəncamı oxuyur:

Sərəncam

Azərbaycan Respublikasının bayrağı, gerbi və himni Azərbaycan dövlətinin müstəqilliyini təcəssüm etdirən müqəddəs rəmzlərdir.

Vətəndaşlarımıza, xüsusən gənclərimizə, məktəblilərimizə dövlət atributlarına dərin ehtiram hissələrinin aşılınması cəmiyyətdə vətənpərvərlik ruhunun möhkəmləndirilməsi işinə bilavasitə xidmət edir.

Məktəblərimizdə, kitabxanalarımızda Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin, azadlığının mənası geniş təbliğ və tədris olunmalıdır. Bu çox əhəmiyyətlidir, çünki vətənpərvərlik hisləri insanlara uşaq vaxtından aşılmalıdır... Mən hesab edirəm ki, kitabxanalarda, məktəblərdə Azərbaycanın müstəqilliyinin atributları yaxşı təbliğ olunmalıdır... Mən bunu bütün cəmiyyət üçün deyirəm...

Heydər Əliyev,
Ümummilli lider

Kitabxanada keçiriləcək tədbirlərin ən maraqlısı ədəbi-bədii gecədir. Ədəbi bədii gecə əsasən iki hissədən ibarət olur. Birinci hissədə tədbirdə iştirak edən qonaqların çıxış və məruzələri dinlənilir. İkinci hissədə isə Dirçəlişimizlə, Müstəqilliyimizlə bağlı bir çox vidolentlər, müxtəlif slaydlar nümayiş olunur. Həmçinin tədbirin bədii hissəsində müxtəlif şeir və musiqilər də səslənir. Qeyd etdiyimiz kimi, tədbir bir çox başlıqlar altında keçirilə bilər. İndi isə “Dirçəlişdən başlayıb müstəqilliyə gedən yol” adlı ədəbi bədii gecənin ssenarisini sizə təqdim edirik. Tədbir Azərbaycanın Dövlət himni ilə başlayır. Səhnəyə üçrəngli Azərbaycan bayrağı gətirilir. Bir çox sitatlar səhnənin divarından asılır. Məsələn: “Milli Dirçəliş Günü”, “Dirçəlişdən başlayıb müstəqilliyə gedən yol”, “17 noyabr İnkilab, oyanış bayramıdır”, “Milli dirçəlişdən qüdrətli dövlətçiliyə doğru”, “Milli dirçəlişin müəllifi Heydər Əliyev”, “17 noyabr milli süurun yüksəliş günü”, “Birliyimizin sübut günü”,

“Müstəqilliyimiz əbədidir”, “İnsanlara hüriyyət, millətlərə istiqlal”, “Haqq verilməz, alınar!”, “Bir daha yüksələn bayraq, bir daha enməz” və s.

Tədbirdə sözləri Nəbi Xəzrinin, musiqisi Müslüm Maqomayevin olan “Ey əziz Anam, Azərbaycan!” mahnısı səsləndirilir. Mahnı səslənməzdən əvvəl ulu öndər Heydər Əliyevin bu mahnı haqda dediyi sözlər aparıcı tərəfindən söylənilir.

I Aparıcı: “Mənə elə gəlir ki, Müslüm Maqomayev bizim gözəl şairimiz Nəbi Xəzri ilə birlikdə bu mahnını yazanda, onlar yəqin ki, gələcəyə baxmışlar, çünki bu mahnı həqiqətən azad, müstəqil Azərbaycanın himni kimi səslənir”.

Ümummilli lider Heydər Əliyev

Baharlı yurdum, Azərbaycan,
Çınarlı yurdum, Azərbaycan.
Ömrümün mənasısan,
Anamın anasısan,
Azərbaycan!
Ey əziz anam, Azərbaycan!
Sənə bağlıyam, Azərbaycan!
Qəlbimə, gəl, qulaq as,
Ömrün sənə bahar-yaz,
Qanadındır Kür, Araz,
Azərbaycan!
Ey şanlı torpaq, Azərbaycan,
Gəl, qucaqlaşaq, Azərbaycan.
Sənsən eşqim, zəfərim,
Çağlayan gur Xəzərim,
Günəşli al səhərim,
Azərbaycan!

Həmçinin Ədəbi-bədii gecə Azərbaycan Respublikasının dövlət himninin səslənməsi ilə də, başlaya bilər. Zaldakı qonaqların hamısı, aparıcıların himnimizin sədalari altında üçrəngli bayrağımızla səhnəyə daxil olmalarını alqışlayırlar. Səhnəyə aparıcılar daxil olur:

II Aparıcı: Əziz və hörmətli qonaqlar! Hamınızı bu əziz bayramda xoş gördük. Bildiyiniz kimi, xalqımız keşməkeşli mübarizələr dolu məşəqqətli, tarixi bir yol keçmişdir. Bunların hamısının bir məqsədi, bir məramı olmuşdur: azadlıq, müstəqillik. Dirçəliş oyanışdı, yenidən yaranmaq, dünyaya təzədən gəlməkdə. Sözün hər mənasında dirçəliş mübarizə aparmaq və özünü təsdiq etməkdə. Elə bizim xalqın da Milli Dirçəliş Günü onun özünü təsdiqi idi. Müstəqil Azərbaycanın dövlət səviyyəsində qeyd etdiyi bayramlar içərisində Milli Dirçəliş günü xüsusi yer tutur. 1988-ci il noyabrın 17-də Azərbaycan xalqı ona edilən haqsızlığa və ədalətsizliyə qarşı yumruq kimi birləşmək qüdrətində olduğunu sübut etdi. İndi Azadlıq adlanan paytaxtın baş meydanında həmin gün bir milyondan artıq soydaşımız Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün qəsdinə duranlara qarşı etiraz səsini ucaltdı. XX əsrdə Azərbaycan xalqının ən böyük nailiyyəti də məhz müstəqil Azərbaycan dövlətinin yaradılmasıdır. Öz müstəqilliyini bərpa edən ölkəmiz artıq demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlətin möhkəm təməlini qoymuşdur. Ona görə də XX əsr xalqımızın yaddaşında dövlətçilik, müstəqillik ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizə əsri kimi qalacaqdır. Bu dövr ərzində nə qədər ağır sınaqlardan keçdik. XX yüzilliyin sonuna yaxın qarşılaşdığımız problemlər, bəlkə də, o sınaqların ən məsuliyyətli idi. Çünki burada söhbət ayrı-ayrı şəxslərin deyil, bütöv bir millətin taleyindən, azad və müstəqil yaşaya bilməsindən gedirdi.

Səhnəyə, musiqi sədalari altında iki oxucu daxil olur, Məmməd Arazın “Ayağa dur Azərbaycan!” adlı şeirini söyləyirlər.

I oxucu:

Nə yatmışan, qoca vulkan, səninləyəm!
Ayağa dur, Azərbaycan, səninləyəm!
Səndən qeyri biz hər şeyi bölə billik!
Səndən qeyri biz hamımız ölə billik!
Bu, Şəhriyar harayıldı,
Bu, Bəxtiyar harayıldı!
Hanı sənin tufan yıxan,
Gurşad boğan yurda oğul oğulların!
Qara Çoban, Dəli Domrul oğulların.
Çək sinənə-qayaları yamaq elə,
Haqq yolunu ayağına dolaq elə,
Bayrağını Xəzər boyda bayraq elə,
Enməzliyə qalxmış olan bayrağını!
Azərbaycan, Azərbaycan,
Azərbaycan bayrağını!

II oxucu:

Ayağa dur, Azərbaycan!
Bunu bizə zaman deyir,
Məzarından baş qaldıran baban deyir!
Nər oğlu nər, səninləyəm!
Səninləyəm, silah tutan,
Külüng tutan, yaba tutan,
Kösöy tutan, nişanlı ər, səninləyəm!
Səninləyəm, qız atası,
Hanı nərən, hanı səsin!
Hanı andın!
Yoxsa sən də yatmışlara, batmışlara,
Qeyrətini satmışlara xırdalandın!!!
Gözünü sil, Vətən oğlu, ayağa qalx!
Üfünə bir yaxşı bax.
Sərhəddinə bir yaxşı bax.
Sərhəddinin kəməndinə bir yaxşı bax!
Dur, içindən qorxunu boğ,
Ölümünlə, qalımını ayırd elə.
Dur, içindən qorxağı qov,

I oxucu:

Dur, özünü Bozqurd elə!
Səninləyəm, haqq-ədalət, səninləyəm,
Milli qürur, milli qeyrət, səninləyəm!
Səpil quma, göyər yerdə, bit qayada,
Gizli nifrət, açıq nifrət, səninləyəm,
Oyat bizi, ey yaradan, səninləyəm!
Ya birmərrə yatırt bizi,
Ya birmərrə oyat bizi,
Ya yenidən yarat bizi,
Ey yaradan, səninləyəm,
Səninləyəm, yatmış vulkan, Səninləyəm!
Ayağa dur, Azərbaycan, Səninləyəm!

I Aparıcı: Azərbaycanda meydan hərəkatı geniş vüsət aldı. Bu milli hərəkat xalqın dirçəlişiydi. 17 noyabr hadisələri milli azadlıq hərəkatımızı dirçəltdi və xalq özünü tanıdı. Xalqın mövcud rejimə və onun yerli rəhbərlərinə qarşı inamı tükənmişdi. Ona görə də küçə və meydanlara axışan xalqın içərisindən ayrı-ayrı adamlar irəli çıxıb etiraz dalğasına müəyyən istiqamət verirdilər. Rejimdən narazı yüz minlərlə insanların Azadlıq meydanına toplaşması laxlamaqda olan SSRİ-nin rəhbərlərini təşvişə salırdı. Noyabrın 17-sindən etibarən kulminasiya həddinə çatan etiraz dalğasını yerindəcə boğmaq üçün bütün vasitələr işə salınmışdı. SSRİ DTK-sı xalq hərəkatını öz istədiyi səmtə yönəltmək, onu idarəolunmaz hala gətirmək üçün bütün vasitələrdən istifadə edirdi. Meydanı idarə edənlər arasına xüsusi agentlər, təfriqəçilər yeridilmişdi. Nəhayət, meydan hərəkatı dekabrın 5-də imperiya tanklarının müdaxiləsi ilə yatırıldı. Yüzlərlə insan zindanlara atıldı. Lakin xalq birdəfəlik oyandı, öz haqqını daha qətiyyətlə tələb etməyin yollarını aradı. Ona görə də noyabrın 17-sini Milli Dirçəliş Günü kimi qeyd etməyə bütün Azərbaycan xalqının haqqı var.

II Aparıcı: Azərbaycan xalqının milli dirçəliş tarixi görkəmli dövlət xadimi Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Bu böyük şəxsiyyət nəhəng imperiyanın çökməsini mahir siyasətçi zəkası ilə dərk edir, öz xalqını istiqlaliyyət yoluna istiqamətləndirirdi. 1991-ci ilin martında Azərbaycan SSR Ali Sovetinin iclasında çıxış edən Heydər Əliyev gələcək mübarizə və inkişaf yolunu müdrikliklə bəyan etdi: “Azərbaycan xalqı birləşməli öz müqəddəs torpaqlarını göz bəbəyi kimi qorumalıdır”. Azərbaycan Respublikası iqtisadi və siyasi müstəqillik yolu ilə getməli, tam istiqlaliyyət uğrunda mübarizə aparmalıdır... Mən bu yoldan dönməyəcəyəm”. Heydər Əliyev bütün həyatı boyu bu müqəddəs amala sadıq qaldı, xalqın və Vətənin istiqlalı uğrunda fədakarlıqla mübarizə apardı. Naxçıvan Ali Məclisinin sədri olarkən o, cəsarətli və müdrik qərarlar qəbul etməklə Bakıda ali vəzifə kürsülərində oturan milli dönüklərə dərs verdi. Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə üçrəngli bayrağımız, Muxtar Respublikada dövlət bayrağı kimi ucaldıldı. Muxtar Respublikanın adından “sovet sosialist” sözləri çıxarıldı, Ali Sovet isə Ali Məclis adlandırıldı. Ali Məclis Azərbaycan rəhbərliyinə müraciət edərək Bakıda da analoji qərarlar qəbul olunmasını təklif etdi. Sonrakı hadisələr Heydər Əliyevin nə qədər uzaqgörən və müdrik siyasi xadim olduğunu parlaq surətdə təsdiqlədi. Heydər Əliyev Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçildikdən sonra milli dirçəlişimiz yeni mərhələyə qədəm qoydu. Romantizm dolu xülyalardan təmizlənilib reallığa, gerçəkliyə arxalandı. Xalqın təfəkküründə baş qaldıran təkamül prosesi sürətləndi.

I Aparıcı: Tarixi təcrübə göstərir ki, xalqın zəngin mənəvi-intellektual potensialının, milli məfkurə və özünüdərk hissənin konkret zamanda parlayaraq üzə çıxması, qərinələr boyu zənginləşən dövlətçilik ənənələrinin vahid sistem halına gəlməsi uzunmüddətli təkamül prosesinin məntiqi nəticəsi kimi reallaşdı. Yeni ictimai-siyasi formasiyada tarixi məsuliyyəti üzərinə götürən xarizmatik liderlər xalqın daim arzusunda

olduğu azadlıq, müstəqillik və milli dövlətçilik kimi müqəddəs ideyaların gerçəkləşməsində həlledici rol oynayır, bununla da əbədiyaşarlıq hüququ qazanırlar. 1991-ci il oktyabrın 18-də Azərbaycan xalqı XX əsrdə ikinci dəfə öz müstəqilliyinə qovuşdu. Xalqın milli şüurunun oyanmasına təkan verən 17 noyabrda başlanan hadisələrdən keçən 25 ilə nəzər salsaq, bu illərin nə qədər ağırlı-acılı, eyni zamanda şərəfli bir dövr olduğunu görmək olar. Ötən 25 ildə torpaqlarımızın təxminən 20 faizini Ermənistanın təcavüzü nəticəsində müvəqqəti itirsək də, dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsini təmin edə bilmişik. 1993-cü ilin iyununda, 1994-cü ilin oktyabrında, 1995-ci ilin martında xaricdən dəstək alan qüvvələr dövlət çevrilişi həyata keçirməyə cəhd göstərdilərsə də, Heydər Əliyevin apardığı uğurlu daxili xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan regionun güclü dövlətinə çevrilmişdir. İqtisadiyyatımız MDB-də ən yüksək inkişaf sürətinə malikdir. Həyata keçirilən neft strategiyası sayəsində ölkəmizə milyardlarla dollar həcmində xarici sərmayə qoyulmaqdadır. Siyasi sabitliyin bərqərar edilməsi, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində həyata keçirilən islahatlar Azərbaycanın Avropa Şurasına qəbul edilməsi ilə nəticələnmişdir.

II Aparıcı: Azərbaycanın zəngin tarixi keçmişi, Şərq və Qərb dəyərlərini öz mentalitetində əks etdirməsi, əlverişli geosiyasi mövqeyi, zəngin təbii ehtiyatlara malik olması xalqımıza firavan və təhlükəsiz yaşamaq haqqı verir. Bu haqqa həmişəlik sahib olmaq üçün ölkə daxilində siyasi sabitliyi qorumaq və milli həmrəyliyi təmin etmək lazımdır. Bütün bunlar isə hər bir Azərbaycan vətəndaşının siyasi yetkinlik nümayiş etdirməsi sayəsində mümkündür. Bu, bizim tariximizdir və nə tariximizi, nə də onu yazan liderlərimizin xidmətlərini unutmğa haqqımız yoxdur. Tarixini unudan xalqı tarix unudur. Azərbaycanın bugünü göstərir ki, bu xalq tarixini unutmayıb. Ən azı ona görə ki, gündən-günə güclənən və möhkəmlənən Azərbaycan məhz Heydər Əliyevin yolu ilə irəliləyir. Bu yolu isə təbii ki, xalq

seçib! Ümummilli lider Heydər Əliyevin dediyi kimi müstəqilliyimizin əbədi və dönməz olması üçün həmrəylik böyük əhəmiyyət daşıyır. Ona görə də hamımız birləşməliyik, hamımız milli həmrəylik, milli birlik hissi yaratmalıyıq. Milli deyəndə, ümumi Azərbaycan, ümumxalq məfhumunu göz önünə gətirməliyik. 17 noyabr bir daha göstərdi ki, bütün ciddi cəhdlərə baxmayaraq, azad yaşamaq üçün xəlv olunmuş milləti müstəmləkə boyunduruğu altında saxlamaq qeyri mümkündür. Müstəmləkəçilərin azadlıq kimi ən ülvi amalı məhv etmək cəhdi yalnız keçici, müvəqqəti uğur qazana bilər. Tarmar olmuş sovet imperiyasının xarabalıqları üzərində qurulan müstəqil dövlətlər, azad yaşayan xalqlar bu tarixi həqiqəti sübuta yetirdilər. Azərbaycan xalqı üçün qoca tarixin salnaməsində 17 noyabr azadlıq hərəkatı tale hadisəsi kimi həmişəlik qalacaq. Çünki xalq azad həyatının başlanğıcını məhz o gündən götürmüşdü.

I Aparıcı: Bu gün Azərbaycan gələcəyə inamla baxır. Möhkəm özülü Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlətimizin taleyi etibarlı əllərdədir. Heydər Əliyev kürsünün layiqli davamçısı, Prezident İlham Əliyev ölkəmizi gələcəyə, yeni uğurlara inamla aparır. Bu gün artıq xarici ölkələr də Azərbaycanın mövqeyi ilə hesablaşır, Azərbaycanı tanıyırlar, onu öyrənirlər. Əcnəbi dövlətlərlə iqtisadi əlaqələrimizin genişlənməsi, xüsusilə Azərbaycan neftinin istismarı sahəsində əməkdaşlığa dair bağlanmış və həyata keçən müqavilələr milli dirçəlişimizin bir təzahürüdür. Qərbi ölkəmizə gətirən təkə “qara qızıl”ımız, digər təbii ehtiyatlarımız deyil, onları həm də ölkədəki ictimai-siyasi sabitlik cəlb edir. Böyük tarixə malik xalqımızın bu bayramı milli həmrəyliyin, demokratiyanın, dövlət müstəqilliyimizin qorunması uğrunda mübarizənin təntənəsidir. Xalqın şüurunda baş vermiş milli oyanış xarici siyasət, iqtisadiyyat sahəsində əldə olunmuş uğurların təzahürü, torpaqlarımızın tezliklə işğalçılardan təmizlənməsinin, qaçqınların ata-baba yurdlarına qayıtmasının rəhnidir. Çox-çox zamanlar keçəcək, biz bu hərəkatdan hələ çox şeylər öyrənəcək,

ibrətlər götürəcəyik. Bu bizim ən böyük bayramımızdır. Çünki digər tarixi hadisələrımız məhz milli dirçəliş hissimizdən, milli oyanışımızdan dünyaya gəlib. Azərbaycanda azadlıq hərəkatının Dirçəliş Günü münasibətilə xalqımızı ürəkdən təbrik edirik. Tədbirin sonunda kitabxananın müdiriyyətinə söz verilir : Zəngin tarixə malik xalqımız artıq neçə ildir ki, Milli Dirçəliş Gününi bayram kimi qeyd edir. Düz 25 il bundan əvvəl noyabrın 17-də təxminən iki yüz il davam edən imperiya sistemindən cana doymuş Azərbaycan xalqı ayağa qalxaraq azad yaşamaq haqqının olduğunu birmənalı şəkildə ucadan səsləndirdi. Beləliklə, tarixə Meydan hadisələri kimi yazılan həmin gün xalqın özünü dərk prosesinin zirvəsi, milli oyanışının təntənəsi oldu. Hər dəfə bu bayramın qeyd edilməsi demokratiya və suverenliyimizin qorunması uğrunda mübarizənin təntənəsinə çevrilir. Ağlın, məntiqin işığı olmadığı yerdə məğlubiyyət hökm sürür. Özlərini siyasət meydanında görənlər bu həqiqəti, nəhayət ki, anlamalı, hakimiyyət hərisliyini, şəxsi ambisiyaları bir kənara qoyub müstəqil dövlətimizin inkişafı, qüdrətlənməsi üçün çalışmalıdırlar. Unutmamalıyıq ki, hələ bizim düşmən tapdağı altında inləyən torpaqlarımız, min bir zülmə düşər olan qaçqınlarımız var. Bu taleyüklü məsələnin həlli üçün xalqımızın yeganə nicatı Heydər Əliyevin davamçısı İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşməkdir. Məhz Milli Dirçəliş yolu milli birlik və milli həmrəylikdən keçir. O hadisələrdən artıq 25 il keçir. Bu hərəkat hər şeydən öncə Azərbaycan xalqının, Azərbaycan cəmiyyətinin bütün təbəqələrinin monolit birliyinin azad yaşamaq istəyinin ilk nümayişi idi. Doğrudur, 17 noyabr hadisəsi sübut etdi ki, “el gücü-sel gücü” deyənlər haqlı imişlər. Xalq hərəkatının dalğası xalqın taleyi ilə alver edən siyasət dəllallarını siyasət meydanından süpürüb atdı. 17 noyabr bir daha göstərdi ki, bütün ciddi cəhdlərə baxmayaraq, azad yaşamaq üçün xəlv olunmuş milləti müstəmləkə boyunduruğu altında saxlamaq qeyri-mümkündür. Müstəmləkəçilərin azadlıq kimi ən ülvi amalı məhv etmək cəhdi yalnız keçici, müvəqqəti

uğur qazana bilər. Bu gün tarmar olmuş sovet imperiyasının xarabalıqları üzərində qurulan müstəqil dövlətlər, azad yaşayan xalqlar bu tarixi həqiqəti sübuta yetirdilər. Tarix davam edir. Onun yaddaşına yeni-yeni səhifələr yazılır. Azərbaycan xalqı üçün qoca tarixin salnaməsində 17 noyabr azadlıq hərəkatı tale hadisəsi kimi həmişəlik qalacaq. Çünki xalq azad həyatının başlanğıcını məhz o gündən götürmüşdür. Hər il noyabrın 17- si respublikamızda Milli Dirçəliş Günü kimi qeyd edilir və bu günün qeyd olunması bütün Azərbaycan xalqının mənəvi haqqıdır. Hazırda Azərbaycan adlanan müstəqil dövlətimiz, azərbaycan dili adlanan vahid dilimiz var. Zəngin tarixi keçmişi, ümumbəşəri dəyərləri öz mentalitetində əks etdirən Azərbaycan xalqının firavan yaşamağa haqqı var. Bu haqqa sahib olmaq üçün Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyini görmək istəyən bütün qüvvələr birləşməlidir. Bu gün hamımızın Azərbaycan xalqının bayramıdır. Tarix bu gün yaranır. Onu nə keçmişdə, nə də ki, gələcəkdə yaratmaq mümkündür. Tarix dönməzdir, burada hər anın öz qiyməti var, gəlin, biz də tariximizi qoruyaq. Qoruyaq ki, bizdən sonrakı nəsillər öz tarixi keçmişi ilə fəxr etsinlər. Artıq Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzu artmışdır. Ulu öndərimizin müəyyən etdiyi yolla gedən xalqı heç şübhəsiz ki, nurlu sabah, bolluq, firavanlıq, əmin-amanlıq gözləyir. Azərbaycana inamla rəhbərlik edən Prezident İlham Əliyev ulu öndərin xilas edib inkişaf yoluna çıxardığı dövləti daha da möhkəmləndirib, onun müstəqil siyasət yeritməsini təmin edib. Bu gün Azərbaycan, sözün əsl mənasında, müstəqil ölkədir. Azərbaycan dünyəvi ölkədir. Eyni zamanda, Azərbaycan inkişaf edən ölkədir. “Azərbaycan demokratik inkişaf baxımından çox sürətlə irəliləyir”, deyən İlham Əliyevin fəaliyyətinin təhlilinə nəzərən əminliklə demək olar ki, ulu öndər Heydər Əliyevin siyasi fəaliyyətinin davam etdirilməsi ictimai zərurət olmaqla yanaşı, Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinə əbədi təminatdır. Dirçəliş Günü mübarək! Azərbaycanın himni səslənir. Hamı ayağa qalxaraq himni birlikdə oxuyur.

Ədəbiyyat siyahısı:

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası. İki cild. I cild.- Bakı : Lider nəşriyyat, 2004.- 440 s.

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası. İki cild. II cild.- Bakı : Lider nəşriyyat, 2005.-472 s.

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası : 12 noyabr 1995-ci ildə qəbul edilmişdir (24 avqust 2002-ci il tarixdə olan dəyişiklik və əlavələrlə). - Bakı : Qanun, 2003. - 48 s.

Baykara H. Azərbaycan istiqlal mübarizəsi tarixi.-Bakı: Azərənəşr, 1992.-277 s

Çıraqzadə V. İstiqlal yollarında.-B.:Azərənəşr, 1992.-82 s.

Kəhrizli V. C. Azərbaycan bayrağı : poeziya. - Bakı : Yazıçı, 2011. - 192 s.

Kitabxanalar Milli Mədəniyyətin dirçəliş resursudur - Библиотеки - как ресурс национально-культурного возрождения. - Bakı : Nurlar, 2011. - 448 s. - Azərbaycan və rus dillərində.

Qocayev Ə. Ə. Bayramlar və tarixi günlər. - Bakı : Çarşıoğlu, 2010. - 224 s. - (Məktəblinin Kitabxanası. Elmi-Kütləvi Ədəbiyyat).

Müstəqillik yolunda yanan işıqlar. - Bakı : Təhsil, 2004. - 342 s. Seyidzadə, D. Azərbaycan XX əsrin əvvəllərində. Müstəqilliyə aparan yollar. - Bakı : OKA ofset, 2004. - 348 s. .

Şeyxzamanlı N. Azərbaycan istiqlal mücadiləsi xatirələri.-
Bakı: Azərbaycan, 1997.-160 s.

Vətənə nəğmə çələnği : "Poeziya Günü" toplusunun xüsusi buraxılışı / Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ; red. Ç. Əlioğlu ; tərt.ed. M. Abdulla. - Bakı : "QOLİAF" Nəşriyyat evi, 2011. - 496 s.

**Dirçalışımız, müstəqilliyimiz milli sərvətimizdir!
(metodik vəsait)**

**Ünvan:AZ-1022 Bakı şəh.,S.Vurğun küç.88;
E-mail:info@clb.az
URL:www.clb.az**

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanasında
çap olunmuşdur.
Sifariş: 49
Çapa imzalanmışdır:10.10.2017
Tirajı:100
Pulsuz